

Genişbant Erişim Pazarı Piyasa Analizi: Kamuoyu dokümanına gelen görüşlerin analizi

Yayın Tarihi: Haziran 2020

Ref: 2020/PA3-V2.0

İçindekiler

1 Giriş	3
2 Sabit genişbant için perakende pazarların tanımlanması	4
Soru 1	4
<i>Bulgu 2</i> hakkında TD'nin yorumu	4
<i>Bulgu 3</i> hakkında TD'nin yorumu	4
<i>Bulgu 4</i> hakkında TD'nin yorumu	5
3 Piyasa analizi - sabit geniş bant için kitle pazarı	6
Soru 2	6
Toptan pazarların varlığı hakkında TD'nin yorumu	6
Perakende ve toptan pazarlar hakkında TD'nin yorumu	6
<i>şekil 3.3 Kitle sabit genişbant arzının aę mimarisi</i> hakkında TD'nin yorumu	7
<i>şekil 3.4 Genişbant hızları – KKTC ve diğer ülkeler</i> hakkında TD'nin yorumu	7
Soru 3	8
<i>Bölüm 3.3 İlgili toptan pazarların tanımlanması</i> hakkında TD'nin yorumu	8
<i>Bölüm 3.4 Toptan pazarlara üçlü kriter testinin uygulanması</i> hakkında TD'nin yorumu	9
Soru 4	9
<i>Bölüm 3.5 ve 3.6.</i> hakkında TD'nin yorumu	10
4 Büyük işletmeler için yüksek kaliteli veri hizmetleri	12
Soru 5	12
<i>Bölüm 4.1 ve 4.2</i> hakkında TD'nin yorumu	12
Soru 6	13
<i>Bölüm 4.3</i> hakkında TD'nin yorumu	14
Soru 7	14
Soru 8	15
Soru 9	15

1 Giriş

2020/PA3-V1.0 sayılı Toptan Genişbant Erişim Pazarı piyasa analizinde paydaşların görüşlerini almak üzere yayımlanan Kamuoyu Dokümanına aşağıdaki paydaşlardan görüşler gelmiştir:

- KKTC Rekabet Kurulu;
- Telsim;
- Lifecell;
- Turkcell; ve
- Telekomünikasyon Dairesi (TD).

Bu raporda, BTHK aşağıdakileri sağlamaktadır:

- Kamuoyu dokümanındaki sorulara her katılımcının cevaplarının bir zeti;
- katılımcıların Kamuoyu Dokümanında belirtilen bulgulara katılmadıkları noktalarla ilgili analiz; ve
- uygun olan hallerde nihai Piyasa Analizi raporunda önerilen değişiklikler.

Bu belge, Kamuoyu Dokümanı olarak yayınlanan ilk Piyasa Analizi raporuyla aynı yapı, bölüm başlıkları ve numaralı soruları takip etmektedir.

2 Sabit geniş bant için perakende pazarların tanımlanması

Soru 1

S1: Bölüm 2.2'deki analiz ve bulguları ve Bölüm 2.3'ün sonucunu kabul ediyor musunuz?

Telsim ve Rekabet Kurulu BTHK'nın bulgularına katılmaktadır. Lifecell ve Turkcell karşı çıkmamaktadır. TD, aşağıda ele alınan bir dizi konuyu gündeme getirmektedir.

Bulgu 2 hakkında TD'nin yorumu

Bulgu 2: *sabit geniş bant pazarı mobil geniş bant hizmetlerini içermez.*

TD, sabit ve mobil geniş bant hizmetlerinin ayrı pazarlarda bulunamayacağını savunmaktadır. Özellikle, "*sabit geniş bant hizmetleri... mobil geniş bant hizmetleri dahilindeki bir pakette sağlanmaktadır*" iddiasında bulunmaktadır.

BTHK'nın yorumu

Sabit genişbant ve mobil genişbantın ayrı pazarlarda olduğu bulgusu, AB üye ülkeleri arasında gerçekleştirilen pazar analizlerinin ortak bir sonucudur. Ayrıca KKTC'de BTHK'nın 2017 sabit genişbant pazarları incelemesinde ve daha sonra 2018 sabit ağrı başlatma pazarı incelemesinde de aynı sonuç ortaya çıkmıştır.

Turkcell tarafından pazarlanan hotspot ürünü ile bazı mobil abonelere sabit genişbant hizmetlerinin sunulduğu doğrudur. Ancak bu ürün çok az öneme sahiptir ve sabit geniş bant veri trafiğinin yalnızca küçük bir kısmını oluşturur. Bu nedenle BTHK, piyasaları tanımlamak için kullanılan SSNIP testlerini önemli ölçüde etkilemediği için piyasaları tanımlarken bu hizmeti göz ardı etmiştir.

Bu analiz göz önüne alındığında BTHK mevcut bulguyu korumayı, ancak bu bulguyu daha da desteklemek için yukarıda belirtilen metni eklemeyi düşünmektedir.

Bulgu 3 hakkında TD'nin yorumu

Bulgu 3: *mobil geniş bant daha büyük bir mobil hizmetler pazarının parçasıdır.*

TD, mobil geniş bant hizmetlerinin daha geniş bir mobil hizmet pazarının parçası olduğu (Bulgu 3) bulgusuna katılmamaktadır. Özellikle son kullanıcıların "farklı tedarikçilerden farklı hizmetler alabileceğini" iddia etmiştir.

BTHK'nın yorumu

BTHK bulguları, çeşitli telekomünikasyon düzenleyicileri ve ulusal rekabet otoriteleri tarafından gerçekleştirilen piyasa analizleriyle tutarlıdır. Buna, BTHK'nın Mart 2018 tarihli Mobil Erişim ve ağrı Başlatma piyasa analizi de dahildir.

BTHK ayrıca Turkcell ve Telsim'in son kullanıcılara tek bir tedarikçiden bu hizmetlerin bir paketini satın almaları için gcl teşvikler sağlayacak şekilde mobil ses, metin ve veri hizmetleri paketleri sunduğunu belirtmektedir. Son kullanıcının çift kaynağı tercih etmesi mümkündür – (rneğin ift SIM'li bir telefonla). Ancak bu nadirdir ve Bulgu 3'e ulaşmak için kullanılan tedarik tarafı SSNIP testleri üzerinde çok az etkisi vardır.

Bu analize dayanarak BTHK, Bulgu 3' ve destekleyici metnini değiştirmeden bırakmayı planlamaktadır.

Bulgu 4 hakkında TD'nin yorumu

Bulgu 4: *Sabit geniş bant hizmetleri kitle pazarı (tüketicilerin ve küçük işletmelerin bulunduğu) ve çok daha yüksek hizmet kalitesinin gerekli olduğu kurumsal pazar için ayrı pazarlar vardır.*

TD, kitlesel genişbant pazarıyla yüksek kaliteli kurumsal veri hizmetleri pazarı arasındaki ayrımın yeterince netleştirilmediğini savunmaktadır.

BTHK'nın yorumu

BTHK, 2014 Avrupa Komisyonu tavsiyesine eşlik eden Komisyon açıklayıcı notundan alıntı da dahil olmak üzere, Kamuoyu Dokümanındaki bu metni gözden geçirdikten sonra, bu ayrımın zaten yeterince açık olduğuna karar vermiş ve nihai pazar analizi raporu için herhangi bir değişiklik önermemiştir.

3 Piyasa analizi- sabit geniş bant için kitle pazarı

Soru 2

S2. Bölüm 3.1 ve 3.2'de belirtilen sabit geniş bant için perakende kitle pazarının temel özellikleri ve pazar performansı bulgularına katılıyor musunuz?

Telsim ve Rekabet Kurulu, BTHK'nın sabit geniş bant için kitle pazarı bulgularına katılmaktadır. Lifecell ve Turkcell karşı çıkmamaktadır. TD, aşağıda ele alınan bir dizi konuyu gündeme getirmektedir.

Toptan pazarların varlığı hakkında TD'nin yorumu

TD, toptan satış hizmetleri sunmadığı için toptan pazarların varlığını sorgulamaktadır.

BTHK'nın yorumu

Pazar yapısının ve tedarik zincirlerinin belirlenmesi, tedarik zincirinin her aşamasındaki hizmet sunumundan bağımsızdır. Bu, telekomünikasyon hizmetlerinin arzında ve talebinde rekabetin analizinde kullanılan mantıklı bir yapıdır. Avrupa Komisyonu tarafından belirtildiği gibi;¹

"Elektronik iletişim sektöründe dikkate alınması gereken en az iki ana pazar türü vardır. Son kullanıcılara sağlanan hizmetler veya tesisler için olanlar (perakende pazarlar); ve operatörlerin son kullanıcılara rekabetçi erişim hizmetleri sunmaları için gerekli olan tesislere ve ağlara yukarıdan erişim için olanlar (toptan satış pazarları)."

Halihazırda sağlanan açıklamalar ve perakende/toptan satış pazarlarının piyasa analizinde kullanımının yaygın olarak anlaşılması ve kabulü göz önüne alındığında BTHK, bu konuda raporda değişiklik yapmayı planlamamaktadır.

Perakende ve toptan pazarlar hakkında TD'nin yorumu

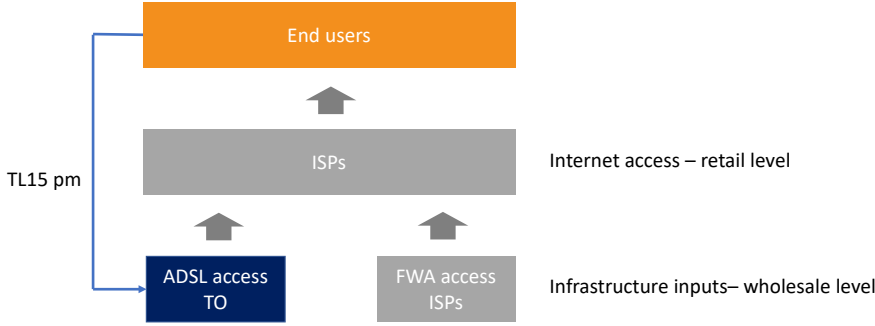
TD, ADSL tabanlı sabit genişbant erişimini toptan düzeyde sunmadığını, çünkü İSS'lerden ziyade son kullanıcılardan İSS'lere ADSL erişimi sağlama maliyetini geri kazandığını savunmaktadır. BTHK piyasa analizinin bu gerçeği görmezden geldiğini belirtmektedir.

BTHK'nın yorumu

Kullanıcılar İnternet hizmetlerine bağlanmak için kitlesel pazar sabit geniş bant kullanmaktadır. Bu perakende pazarı İSS'ler tarafından sağlanmakta ancak TD tarafından sağlanmamaktadır. Bununla birlikte TD, bu pazara önemli bir girdi - ADSL erişimi - sağlamaktadır ve maliyetlerini İSS'leri faturalandırmak yerine doğrudan son kullanıcılardan tahsil etmektedir (aşağıdaki Şekil 1'de gösterildiği gibi).

¹ Avrupa Komisyonu (2014), "Commission staff working document explanatory note accompanying the document: Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation", s7

şekil 1: KKTC'de kitleesel pazar sabit genişbant sağlanması için değer zinciri

Bu durum uluslararası standartlardan farklıdır. Ancak, şekil 1'in de gösterdiği gibi, TD, İSS'lere bir altyapı girdisi sağlamakta, böylece İSS'ler perakende pazarındaki son kullanıcılara İnternet erişimi sağlayabilmektedir. TD'nin maliyetini, İSS'lerden (normal toptan satış düzenlemesi) değil, doğrudan son kullanıcılardan alması, ADSL ve sabit kablosuz erişim tabanlı sabit geniş bant için göreceli son kullanıcı talebinde bir fark yaratmamaktadır. Bundan dolayı BTHK, ADSL girdisini pazar tanımı amacıyla toptan satış hizmeti olarak ele almaktadır.

BTHK, nihai piyasa analiz raporunda yukarıda verilen açıklamayı sunmayı, ancak piyasa tanımlarını değiştirmeyi önermektedir.

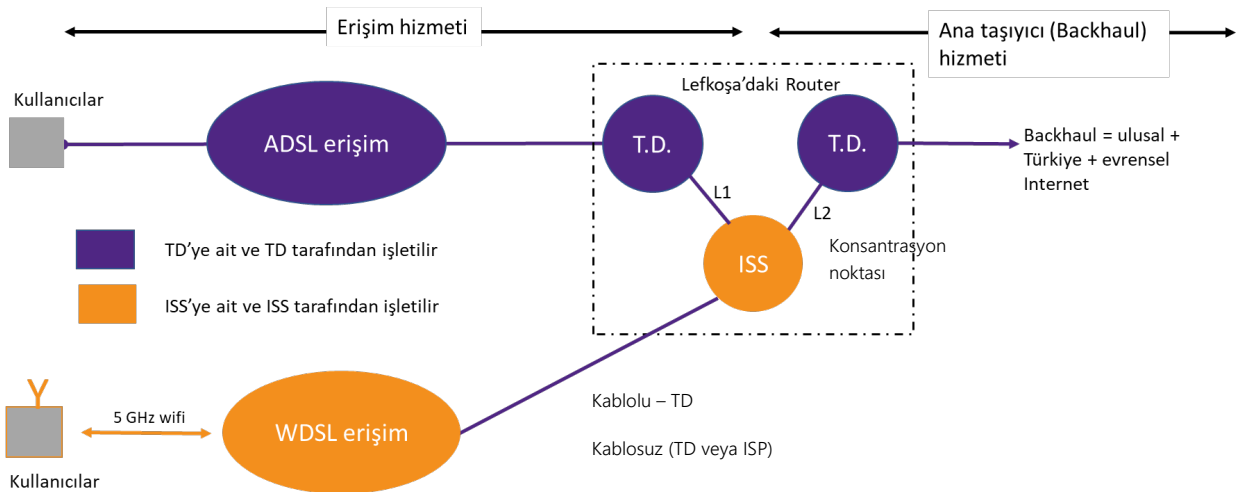
şekil 3.3 Kitle sabit genişbant arzının aę mimarisi hakkında TD'nin yorumu

TD, kitle pazarı sabit genişbantının tedarikine yönelik aę mimarilerini göstermek için şekil 3.3'e alternatif bir şekil sunmaktadır.

BTHK'nın yorumu

BTHK, TD'nin yorumlarını dikkate almak için şekil 3.3'ü biraz değiştirmeyi önermektedir. Bu değişiklikler sonraki analizleri etkilemeyecektir. Önerilen değiştirilmiş şekil aşağıda şekil 2'de gösterilmiştir.

şekil 2: Değiştirilmiş şekil 3.3 Kitle sabit genişbant arzının aę mimarisi

şekil 3.4 Genişbant hızları – KKTC ve diğer ülkeler hakkında TD'nin yorumu

TD, şekil 3.4'te gösterilen 10 Mbps'yi aşan hızlar sunan sabit geniş bant bağlantılarının oranının çok düşük olduğunu savunmaktadır.

BTHK'nın yorumu

Bu oran BTHK tarafından İSS'lerden toplanan istatistiklere dayanmaktadır ve BTHK bunu değiştirmeyi önermemektedir.

Soru 3

S3. Bölüm 3.2'de belirtilen sabit geniş bant için perakende kitle pazarına girdi olan dört ayrı toptan pazarın bulgularını ve bu dört toptan pazardan hangilerinin Bölüm 3.3'te belirtildiği gibi ön düzenlemeye duyarlı olduğu değerlendirmesini kabul ediyor musunuz?

Telsim ve Rekabet Kurulu BTHK'nın toptan pazarların tanımlanması ve üç kriter testi bulgularına katılmaktadır. Lifecell ve Turkcell karşı çıkmamaktadır. TD, aşağıda ele alınan bir dizi konuyu gündeme getirmektedir.

Bölüm 3.3 İlgili toptan pazarların tanımlanması hakkında TD'nin yorumu

TD aşağıdaki gibi düşünmektedir:

- Toptan bazda ana taşıyıcı transmisyonu sağlamaz. Bunun yerine, TD tarife tüzüğu uyarınca perakende olarak arz etmektedir. Bu iddia, BTHK'nın toptan pazar tanımını sorgulamaktadır.
- Ulusal veya uluslararası ana taşıyıcılık hizmeti için İSS'leri ücretlendirmemektedir (perakende tarifeye dayalı olarak ana taşıyıcı için transmisyon devreleri kiralamak amacı ile ödeme yapsalar da).
- İSS'ler, sabit kablosuz erişim geniş bant talebini artırmak için ADSL tabanlı sabit geniş bant perakende fiyatını gerekenden daha yüksek tutmaktadır. ADSL tabanlı sabit geniş bant talebinin azalmasının nedeni budur.

BTHK'nın yorumu

Madde (a): TD, yürürlükteki *ücretler tüzüğu* kapsamında hizmet sunduğu için *toptan* ürün sunmadığı argümanını savunmaktadır. Ancak bu tüzük aynı zamanda İSS'lere ve mobil operatörlere kiralık devre ve internet ana taşıyıcı girdilerinde (tüzüğün Bölüm 8.3'de belirtildiği gibi) önemli indirimler sunmasını gerektirmektedir. Bu girdiler, İSS'ler ve mobil operatörler tarafından son kullanıcılara perakende hizmet sunmak için gereklidir. Yani sunulan fiyatlar bir şekilde toptan fiyatlardır.

Madde (b): TD, İSS'lerden ulusal ana taşıyıcı, uluslararası ana taşıyıcı ve küresel İnternet bağlantısı toplamı için ücret almaktadır. Diğer ülkelerde, bu toplu hizmetin üç bileşeni genellikle ayrı olarak sağlanmakta ve bu tedarik ayrımı, ürün grubunun bir veya daha fazla bileşeninin rekabetçi bir şekilde tedarik edilmesi için gerekli (ancak yeterli olmayan) koşullardan biridir. Bir SSNIP testi ayrıca bileşenlerin her birinin ayrı bir pazarı temsil ettiğini

göstermektedir. Tüm bileşenler kitle sabit geniş bant sağlamak için gereklidir. Dolayısıyla, bu bileşenlerden herhangi birini tedarik eden tekeli bir SSNIP'yi kârlı bulacaktır. Bu nedenle üç bileşen ayrı pazarlar oluşturacaktır.

Madde (c): İSS'ler, ADSL sabit genişbantın son kullanıcılara² SKE sabit geniş banttandan daha düşük bir genel fiyatla sunulduğunu ve daha karlı olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda SKE sabit geniş bant yoğun saatlerde ciddi tikanıklıktan şikayetçidir. Bu koşullarda İSS'lerin ADSL tabanlı sabit genişbantı teşvik ederek kârlarını artırmaları için güçlü teşvikleri vardır. Ancak İSS'ler, kötü hizmet kalitesi ve ürün için onarım yapılmadan önce uzun bekleme süreleri³ nedeniyle ADSL sabit geniş bant talebinin azalmaya devam ettiğini belirtmektedir.

Bu analiz göz önüne alındığında BTHK, kamuoyu dokümanının 3. Bölümünün bulgularını değiştirmeden bırakmayı, ancak nihai pazar analizi raporunda yukarıdaki argümanları ortaya koymayı önermektedir.

Bölüm 3.4 Toptan pazarlara üçlü kriter testinin uygulanması hakkında TD'nin yorumu

TD aşağıdaki gibi düşünmektedir:

- a) Toptan genişbant erişim piyasası aslında iki pazardır: biri kablolu ve diğeri kablosuz SKE olmak üzere. Daha sonra, bir pazarın bir operatörün EPG'ye sahip olup olmadığını değerlendirmesi ve piyasanın ön düzenlemeye duyarlı olup olmadığını belirlemek için üç kriter testini uygulama adımlarını içermelidir.
- b) SKE İSS'leri tarafından lisanslı frekanslı kablosuz ana taşıyıcı kullanımı artmaktadır ve TD'nin kablolu ana taşıyıcı sağlama münhasır haklarına rağmen rekabetçi bir pazar oluşmaktadır.

BTHK'nın yorumu

Madde (a) BTHK, sabit kablosuz erişim ve xDSL hizmetlerinin neden aynı toptan erişim pazarında bulunduğuna dair Bölüm 3.3'teki Bulgu 2 kapsamında net bir açıklama sağlamıştır. Bu tek toptan erişim pazarının rekabetçi olup olmadığı sorusu, bu pazarda EPG'nin daha sonra değerlendirilmesine bırakılmıştır. TD bu analize karşı bulgu sunamamıştır.

Madde (b). TD burada 'radyolink' ile ana taşıyıcılığın arttığını savunurken, daha sonra, daha yüksek veri çıkışlarına olan talebin artması nedeniyle, fiber devreler üzerindeki Ethernet talebinin artmakta olduğunu ve kablosuz iletim bağlantılarının giderek yetersiz hale geldiğini savunmaktadır. BTHK'nın yorumu bu son gözlemi desteklemektedir. Bu nedenle BTHK, kablosuz ana taşıyıcının, TD'nin uzun vadede kablolu ana taşıyıcı sağlamak için münhasır hakkı üzerinde anlamlı rekabetçi kısıtlamalar sağladığını düşünmemektedir.

BTHK bu analizine dayanarak, nihai piyasa analizi raporunu hazırlarken kamuoyu dokümanının metnini değiştirmeden bırakmayı önermektedir.

Soru 4

S4. Bölüm 3.5 ve 3.6'de belirtildiği gibi EPG değerlendirilmesine ve üç pazar (sabit genişbant erişim pazarı, ulusal ana taşıyıcı pazarı ve Türkiye ile uluslararası bağlantı pazarı ve küresel internet erişimi) için belirlenen öncül düzenlemelere katılıyor musunuz?

² TD ve İSS fiyatları toplamı

³ Her iki hizmet de TD kontrolündedir.

Telsim, BTHK'nın EPG değerlendirmesini ve önerilen çözümleri kabul etmektedir. Rekabet Kurulu ayrıca altyapı tabanlı rekabeti teşvik etmek için kablolu bağlantı altyapısı sağlamak üzere şu anda TD'ye verilen münhasır hakların kaldırılması gereğini de kabul ve vurgulamaktadır.

Lifecell ve Turkcell birlikte şunu ifade etmişlerdir:

- a) fiber ana taşıyıcısının sağlanması için yasal tekeli nedeniyle TD'nin EPG değerlendirmesinin kabul edilmesi;
- b) TD'nin özel işletmecilerin pazara girmesini ve rakip altyapı oluşturmasını engelleyen münhasır haklarının kaldırılmasının desteklenmesi;
- c) TD'nin, birden çok hizmet sağlayıcısını destekleyebilecek uçtan uca hizmetinin bu kısımları üzerindeki rekabeti kolaylaştırmak için TD tarafından şu anda satılan uçtan uca transmisyon hizmetlerini ayrıştırması gerektiğinin önerilmesi; ve
- d) TD'nin yasal tekeli sürdürüp sürdürmediğine bakılmaksızın, TD'nin EPG iken tüm öncül düzenlemelere tabi olması gerektiğinin önerilmesi.

BTHK bu nedenle nihai pazar analizi raporu metnine Lifecell ve Turkcell'in Madde (c) önerisini eklemeyi düşünmektedir. BTHK, Madde (d)'nin halihazırdaki metinde yer aldığını düşünmektedir.

TD, aşağıda Soru 4'e yanıt olarak iki ana argüman yapmaktadır.

Bölüm 3.5 ve 3.6. hakkında TD'nin yorumu

TD:

- a) Bazı durumlarda, kablolu bağlantı altyapısı tedarik etme konusundaki münhasır haklarının, perakende hizmetleri için gereken altyapının temini için ilgili pazarlarda EPG verdiğini kabul etmektedir. Ancak, ölçek ekonomisi etkilerinin, diğer operatörlerin bu (toptan satış) pazarlara girmesinin uygun olmadığı anlamına geldiğini de iddia etmektedir. Bunun anlamı, bu münhasır hakların kaldırılmasına gerek olmamasıdır.
- b) EPG'yi düzenlemek için öncül erişim yükümlülüğü yerine, ileriye yönelik en uygun yolun TD'yi yeniden yapılandırmak olduğunu savunmaktadır.

BTHK'nın yorumu

Madde (a): Arzın doğal tekel olduğu bir altyapı olması olasıdır. Ancak bu, TD'ye altyapı temini için münhasır haklar vermeye devam etme iddiasını desteklememektedir. Bunun iki ana nedeni vardır:

- Birçok altyapı pazarında rekabetçi girişin geçerli olup olmadığını belirlemenin tek yolu münhasır hakları kaldırmak ve pazara giriş olup olmadığını görmektir. Uluslararası deneyim, TD'nin münhasır haklara sahip olduğu birçok altyapı pazarının başarılı rekabeti sürdüreceğini göstermektedir; ve
- Rekabetçi girişi mümkün kılmak için münhasır hakların kaldırılması, pazara girişte düzenleyici engeller kaldırıldıktan sonra tartışmalı bir pazar yaratır. Giriş tehdidi daha sonra yerleşik tedarikçinin daha iyi ürünleri daha verimli ve daha düşük fiyatlarla sunmasını teşvik eder.

Madde (b): BTHK, birçok nedenden ötürü, TD'nin piyasadaki operasyonlarının yeniden yapılandırılmasının istendiğini kabul etmektedir. Bununla birlikte, gerçekleşmeden önce ve tamamlandıktan sonra, TD belirlenen pazarlarda EPG olduğu sürece uygun n düzenlemeye ihtiyaç olacaktır.

BTHK, Bölüm 3.5 ve 3.6'daki bulguların değişmeden kalmasını, ancak yukarıda belirtilen argümanların nihai piyasa analiz raporuna dahil edilmesini önermektedir.

4 Büyük işletmeler için yüksek kaliteli veri hizmetleri

Soru 5

S5. Bölüm 4.1 ve 4.2'de belirtilen kurumsal yüksek kaliteli veri hizmetleri pazarının temel özelliklerini ve pazar performansını kabul ediyor musunuz?

Telsim ve Rekabet Kurulu, BTHK'nın perakende pazarının performansının karakterizasyonu ve değerlendirilmesi ile hemfikirdir. Buna ek olarak Rekabet Kurulu, TD'nin kablolu bağlantı altyapısı tedarik etme konusundaki münhasır haklarının, yüksek kaliteli veri hizmetleri için fiyatlarını KKTC'nin ekonomik gelişimine zarar verebilecek tekel seviyelerine yükseltmek için güçlü teşvikler sağladığına dair endişelerini dile getirmektedir. TD, aşağıda özetlenen ve analiz edilen bir dizi yorum yaparken, Lifecell ve Turkcell BTHK'nın analizine karşı çıkmamıştır.

Bölüm 4.1 ve 4.2 hakkında TD'nin yorumu

TD aşağıdaki gibi düşünmektedir:

- Veri hizmeti sağlamamaktadır.
- Sunulan fiyatlandırma analizi, İSS'lerin ve mobil operatörlerin TD'nin perakende tarife programında yayınlanan perakende kiralık devre fiyatlarından önemli indirimler (hıza bağlı olarak %50 veya %75) alma hakkını göz ardı etmektedir. Sonuç olarak, Şekil 4.1 ve 4.2'de KKTC için gösterilen fiyatlar çok yüksektir.
- Şekil 4.2, Türkiye ve G. Kıbrıs için uluslararası kıyaslama fiyatlarını içerecek şekilde genişletilmelidir.
- Şekil 4.1'de 2013 yılı için uluslararası fiyatlar ile KKTC fiyatları arasında yapılan karşılaştırma güncelliğini yitirmiştir.

BTHK'nın yorumu

Madde (a): BTHK, ses, görüntü, metin, video ve saf veri dahil tüm veri formlarının iletimini içerecek şekilde yüksek kaliteli veri hizmetlerini tanımlamıştır. BTHK, nihai piyasa analiz raporunda bu tanımlı netleştirmeyi önermektedir.

Madde (b): BTHK, Şekil 4.1 ve 4.2'deki fiyatların, karşılaştırmalı hızlar için İSS'lere ve mobil operatörlere uygulanan %50 toptan indirim dikkate almak üzere yeniden hesaplanması gerektiğini kabul etmektedir. Ancak BTHK, TD'nin 1,61 oranının, doları, PPP dolarına dönüştüren bir PPP katsayısı olduğu varsayılarak yerel para biriminin fiyatını PPP \$'a dönüştürdüğünü gözlemlemiştir. BTHK, raporda kullanılan 1,61 oranının 2018⁴ yılı için TL/PPP \$ döviz kuru olduğunu belirtmiş ve oranı bu şekilde kullanmıştır. Bu oran, 100 Mbps bölgeler arası iki telli bir devrenin⁵ perakende fiyatına uygulandığında, BTHK *toptan* fiyatını şu şekilde hesaplamıştır:

$$\text{Ayda } 5987 \text{ TL} \times \text{PPP\$ başına } 1,61 \text{ TL} / \%50 = \text{ayda } 1859 \text{ PPP\$}$$

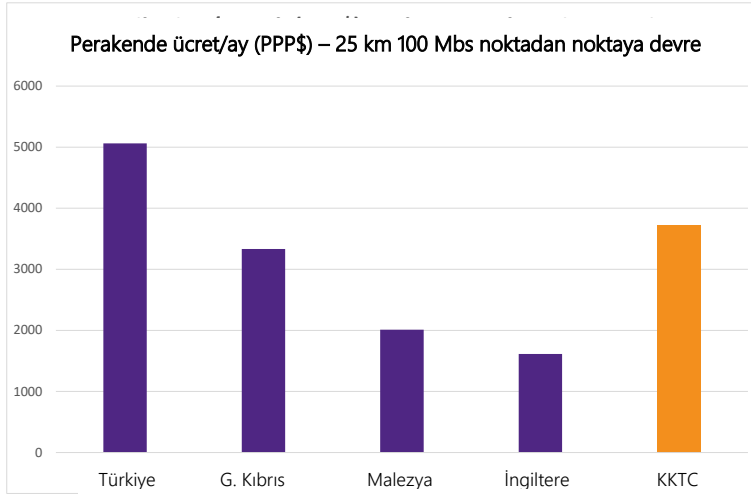
⁴ <https://data.oecd.org/conversion/purchasing-power-parities-ppp.htm>

⁵ TD'nin hesaplaması, bölgeler arası bir fiyattan ziyade bir bölge içi baz alınarak yapılmıştır.

Bu, TD tarafından tahmin edilen aylık 454 PPP\$ ile karşılaştırılmaktadır. BTHK, Şekil 4.2'yi bu hesaplamayı yansıtacak Şekilde değişirmiştir (Aşağıdaki Şekil 3'e bakınız). BTHK ayrıca, aylık 600 TL'lik 2 Mbps yerel devre için 2013 perakende fiyatına %50 toptan indirimini hesaba katmak üzere Şekil 4.1'i değişirmeyi önermektedir. Bu, TD'nin aylık 77 PPP\$ tahmini ile karşılaştırıldığında, aylık 158 PPP\$ tutarında dzeltiľmiř bir fiyat vermektedir. Bu yeniden hesaplama, düşük hızlı erişim devrelerinin toptan fiyatlarının uluslararası standartlara göre rekabetçi olduğu sonucunu değiştirmemektedir.

Madde (c) BTHK, KKTC'deki fiyatlara kıyaslanmak üzere Malezya, Güney Kıbrıs, Türkiye ve İngiltere için 100 Mbps kiralık devre fiyatları için uluslararası referanslar bulmuştur. Şekil 3, değiştirilmiş bir Şekil 4.2'nin sonuçlarını sunmaktadır. *Toptan* fiyatlardan ziyade *perakende* fiyatları karşılaştırmaktadır (mevcut bilgiler göz önüne alındığında) ve Malezya ve İngiltere'deki toptan satış fiyatlarında, perakende fiyatlardan %40 indirim karşılıklı gelen bir mark-up olduğunu varsaymaktadır. Bu revize edilmiş kıyaslama rakamı, KKTC'deki perakende fiyatlarının dört uluslararası kriter ortalamasının üzerinde olmasına rağmen, farkın önemli olmadığını göstermektedir. BTHK, toptan fiyatlar için benzer bir fiyat karşılaştırması yapmak istemiş, ancak bu karşılaştırmayı hassas bir Şekilde yapmak için yeterli bilgiye ulaşmamıştır.

Şekil 3: 100Mbps devreler için KKTC perakende fiyatlarının, uluslararası fiyatlar ile kıyaslaması

Madde (d): BTHK, Şekil 4.1'de kullanılan kriterlerin eski olduğunu kabul etmektedir. Bununla birlikte, Şekil 4.1'in "KKTC'deki düşük hızlı erişim devreleri için toptan fiyatların uluslararası standartlara göre rekabetçi olduğu" sonucunun değişmesi olası değildir. BTHK, bu tür devrelerin fiyatının 2013'ten bu yana hem KKTC'de hem de İngiltere gibi referans ülkelerde düştüğünü kaydetmektedir.

Soru 6

S6. Bölüm 4.3'te belirtilen kurumsal yüksek kaliteli veri hizmetleri için iki toptan pazar olduğu değerlendirmesine katılıyor musunuz?

Telsim ve Rekabet Kurulu, BTHK ile pazarın karakterizasyonu ve performansı konusunda hemfikirdir. Lifecell ve Turkcell karşı ıkılmamaktadır. TD aşağıdaki soruları gündeme getirmiştir.

Bölüm 4.3 hakkında TD'nin yorumu

TD aşağıdaki gibi düşünmektedir:

- TD'nin tarife tüzüğü, teknolojiler arasında ayırım yapmadığından, burada iki ayrı pazar oluşturmak uygun olmaz.
- Diğer operatörler için KKTC'deki fiber altyapısına yatırım yapmak zor olacaktır. Bu nedenle, TD'nin tekelinin fiber altyapısının temininde kabul edilmesi ve TD yeniden yapılandırıldıktan sonra TD'yi EPG düzenlemesine tabi tutmak daha yararlıdır.

BTHK'nın yorumu

Madde (a): İki toptan pazar, rekabet hukuku tekniklerine uygun olarak yüksek kaliteli veri hizmetleri için perakende pazarını sağlamak için kullanılan üç önemli toptan girdiye SSNIP testleri uygulanarak tanımlanmaktadır. BTHK'nın görüşüne göre bu analiz, TD ücretler tüzüğünü kullanmaktan ziyade piyasa tanımına daha sağlam bir ekonomik yaklaşım sunmaktadır. BTHK, kamuoyu dokümanında tanımlanan iki toptan pazarın, dünyanın diğer bölgelerindeki yüksek gelirli ülkelerdeki düzenleyiciler tarafından tanındığını ve kullanıldığını da not etmiştir.

Madde (b): BTHK'nın TD'nin argümanına cevabı, daha önceden Bölüm 3.4 ve 3.6'ya verilen cevap kapsamında yanıtlanmıştır.

BTHK, bu analize dayanarak yüksek kaliteli veri hizmetleri için iki toptan pazarı korumayı, ancak nihai piyasa analiz raporuna, önceden mevcut TD ücretler tüzüğü verileri yerine SSNIP testlerinin neden piyasa için kullanılması gerektiğine dair yukarıda belirtilen metni eklemeyi önermektedir.

Soru 7

S7. TD'nin fiber transmision bağlantıları üzerinden toptan Ethernet arzında EPG'ye sahip olduğu analiz ve bulgularını kabul ediyor musunuz (Bölüm 4.4)?

Telsim ve Rekabet Kurulu katılırken, Lifecell ve Turkcell BTHK'nın analizine karşı görüş vermemiştir.

TD, fiber üzerinden Ethernet tedarikinde EPG olduğunu kabul etmekte ve mikrodalga bağlantılarının, daha yüksek veri hacimlerinin iletilmesi için artan talebi karşılamak için giderek daha yetersiz olduğunu belirtmektedir. Bu durumla başa çıkmanın en iyi yolunun, TD'nin fiber arzını serbestleştirmektense yeniden yapılandırıldıktan sonra, öncül düzenleme kullanarak TD'yi düzenlemek olduğunu savunmuştur.

BTHK'nın yorumu

TD'nin buradaki ilk noktası, *Bölüm 3.4 hakkındaki yorumlar* başlığı altında yapılan daha önceki iddialarla gelişmektedir. TD'nin ikinci noktası ise, *Bölüm 3.5 ve 3.6 hakkındaki yorumlar* başlığı altında ele alınmaktadır.

Soru 8

S8. EPG değerlendirmesine ve fiber transmisyon bağlantıları üzerinden Ethernet toptan pazarı için önerilen öncül düzenlemelere katılıyor musunuz (Bölüm 4.4)?

Telsim ve Rekabet Kurulu, BTHK'nın pazarın karakterizasyonu ve performansı ile hemfikirdir. TD bu soruya yorum yapmamaktadır. Bununla birlikte Lifecell ve Turkcell, bu pazardaki toptan kiralık devre ürünlerin veya TD'nin EPG'ye sahip olduğu diğer herhangi bir pazardaki ürünlerin, rekabetin ticari olarak uygulanabilir olduğu yerde ortaya çıkmasına izin verecek şekilde yeterince ayrıştırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

BTHK'nın yorumu

BTHK, Lifecell ve Turkcell'in, TD EPG'ye sahip olmaya devam ederken toptan devre ürünlerinin ayrıştırılması önerisini kabul etmektedir. Örneğin, fiber devreleri üzerinden Ethernet durumunda, bu, TD'nin uçtan uca devreler sağlaması yanında yerel erişimi de yalnız başına sağlaması gerekeceği anlamına gelecektir. BTHK, bu gereksinimi Bölüm 4.4'ün yükümlülükleri bölümüne dahil etmeyi önermektedir.

Soru 9

S9. Bölüm 4.5'te belirtilen analiz ve bulguları kabul ediyor musunuz?

Telsim ve Rekabet Kurulu, BTHK'nın pazarın karakterizasyonu ve performansı konusunda hemfikirdir. Özellikle Rekabet Kurulu, toptan pazarda EPG değerlendirilmesine yardımcı olmak için istatistiki verilerin toplanmasını desteklemektedir ve birkaç dönem boyunca toplanan bu bilgilerin verimlilik kazanımları oluşturmak için düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtmektedir⁶. TD yorum yapmamıştır. Lifecell ve Turkcell şunları savunmaktadır:

- TD, toptan pazarda geleneksel transmisyon bağlantıları için zaten EPG'ye sahiptir.
- Toptan pazardaki payı %40'ın altında olsa bile TD hala EPG'ye sahip olacaktır. Lifecell ve Turkcell, TD'nin bu pazarda sunduğu şeyin kalite ve fiyat açısından yetersiz olduğuna ve şletmelere perakende hizmet sunmak isteyenlerin kendi mikrodalga transmisyon bağlantılarını kullanmaktan başka seçeneği olmadığına inanmaktadır. Bunun, toptan piyasadaki TD'nin pazar payını, normalde EPG'yi gösterdiği kabul edilen seviyenin altına düşürmeye etkisi olabileceğini düşünmektedir.
- BTHK bu nedenle TD'nin bu pazarda halihazırda EPG'ye sahip olduğunu bulmalı ve uygun yükümlülükler getirmelidir.

BTHK'nın yorumu

BTHK şu görüştedir:

- Düşük hızlı kiralık devrelerin toptan satış fiyatı uluslararası standartlara göre rekabetçi iken, yüksek hızlı kiralık devrelerin (yeniden hesaplanan) fiyatları önem arz edecek kadar fazla değildir. Dolayısıyla, pazar

⁶ Rekabet Kurulu, Soru 9 altında Soru 8 ile açıkça ilgili olan bu yorumları yapmıştır.

payları hesaplanıncaya kadar geleneksel devreler için toptan pazarda TD'nin herhangi bir düzenlemesinin ertelenmesinde önemli bir zarar doğmayacaktır.

- Geleneksel kiralık devrelerin önemi azalmaktadır. Bu yüzden, TD'nin burada düzenlenmesi önemsizdir. Örneğin, İngiltere'deki Ofcom gibi bazı düzenleyiciler, geleneksel devrelerle ilgili düzenlemeleri kaldırmışlardır.
- Sadece kamu zararından kaçınmanın gerekli olduğunun kanıtı olduğu durumlarda düzenleme uygulama ilkesine uymak önemlidir. Bu prensibi takiben, TD'nin EPG değerlendirmesi ve uygulanacak düzenlemeler kararından önce, BTHK'nın operatörlerden geleneksel kiralık devre piyasasının mevcut önemi, bu piyasanın öneminin düşme oranı ve TD'nin pazar payı bilgisini edinme zorunluluğu bulunmaktadır.

Bu analize dayanarak BTHK, kamuoyu dokümanı bulgularını değerlişirmeden bırakmayı, ancak yukarıda verilen açıklamayı nihai pazar analiz raporuna dahil etmeyi önermektedir.